“Living Lab De Hooge Vorssel”; wat is dat ??

Geachte voorzitter, beste leden van de commissie,

In 2022 is de gemeente gestart met de ontwikkeling van een gebiedsvisie voor de Hooge Vorssel. Ondanks verschillende publieksbijeenkomsten, berichtgeving in de Mooi Bernheze en uitleg op de website van de gemeente (Gebiedsproces Hooge Vorssel[1]) zijn er nog steeds vragen over het proces. Het gaat dan met name over de rol van het Living Lab, hoe zich dat verhoudt met het werk van de gemeente en wat de toegevoegde waarde is. Ook zijn er vragen over de toekomst van het Living Lab en of we vaker met dit verschijnsel te maken krijgen.
De komende 5 minuten willen we daarover duidelijkheid verschaffen.

Ontstaan Living Lab De Hooge Vorssel
Allereerst het ontstaan Living Lab De Hooge Vorssel. In 2020 ontstond er redelijk wat commotie door omwonenden en gebruikers van de Hooge Vorssel nav uitbreidingsplannen van het golfterrein en andere bouwinitiatieven. Tegelijkertijd werd de gemeente ermee geconfronteerd dat het steeds lastiger wordt om op deze ruimtelijke initiatieven te reageren omdat een gebiedsvisie met duidelijke kaders ontbrak.

In overleg met direct betrokkenen heeft de gemeente toen het initiatief genomen om gezamenlijk eerst een visie voor de Hooge Vorssel te maken en dan pas te bekijken welke publieke en private initiatieven een bijdrage kunnen leveren om deze visie te realiseren. Zoals u weet startte dit proces (ondersteund door een extern adviesbureau) begin 2022.

Nu bijna 1 jaar later is de uitkomst van dit proces tweeledig: 1) er is een succesvol samenwerkingsverband tussen gemeente en direct betrokkenen en 2) een ruimtelijke visie De Hooge Vorssel die nu ter besluitvorming voorligt. Zoals gezegd gaan we de komende minuten het vooral over het eerste hebben: het samenwerkingsverband dat de naam “Living Lab De Hooge Vorssel” kreeg.

Wie zitten er in het Living Lab en hoe zijn zij geselecteerd ?
Om tot een gedragen ruimtelijke visie te komen is ervoor gekozen om vanaf het begin samen te werken met de 4 bouwlagen van onze samenleving; de z.g. 4 B’s ; Burgers (lees omwonenden, belangengroepen, non-profit organisaties), Bedrijven (ondernemers), Beambten (de betrokken ambtenaren van de gemeente) en Bestuur (de betrokken wethouder). Op die manier werden alle denkbare invalshoeken goed afgedekt.

De betrokken ambtenaren en de betrokken wethouder waren een gegeven en zijn dus niet “gekozen”. Dat lag anders bij de afvaardiging van de 2 andere groepen; de Bedrijven en Burgers. De uitdaging was om een beperkt aantal personen te kiezen die 1) een goed beeld hebben van wat er in hun achterban leeft, 2) een oplossingsgerichte instelling hebben en 3) onderscheid kunnen maken tussen persoonlijk en publiek belang. Dat laatste is belangrijk omdat het immers gaat om de ontwikkeling van een gebiedsvisie die bij alle Bernhezers past. Niet alleen een paar individuen of partijen.

[1] Zie: https://www.samenbernheze.nl/gebiedsproces+hooge+vorssel/default.aspx

Om tot een voordracht van geschikte kandidaten te komen heeft de gemeente, ondersteund door het adviesbureau, een avond georganiseerd met een groot aantal direct betrokkenen. Vervolgens werd aan het aanwezige publiek gevraagd in welke kandidaten zij vertrouwen hadden om het belang van resp. Burgers en Bedrijven in te brengen. Dat heeft uiteindelijk via stemronden geleid tot de huidige bemensing van het Living Lab. Wie er allemaal in het Living Lab zitten is te lezen op de website SamenBernheze (Gebiedsproces de Hooge Vorssel).

Het is belangrijk om te benadrukken dat de geselecteerde kandidaten niet fungeren als officiële vertegenwoordigers. Zij zitten aan tafel van het living lab omdat zij een goede match hebben met de eerder genoemde kennis en vaardigheden.
Dat betekent dat alle inwoners van Bernheze een eigen verantwoordelijkheid hebben om hun specifieke ideeën en opvattingen tav de visie op de Hooge Vorssel zélf kenbaar te maken. Daarvoor heeft de gemeente het afgelopen jaar verschillende publieksbijeenkomsten georganiseerd en is er een oproep in de Mooi Bernheze geplaatst. Daarnaast kan iedereen ook direct op de website (Samen Bernheze; Gebiedsproces De Hooge Vorssel) reageren.

Hoe verhoudt zich het Living Lab tav de andere bevoegde organen?
Een andere gehoorde vraag is “Hoe verhoudt het Living Lab zich tav andere bevoegde organen?”. Het Living Lab kan gezien worden als een adviesorgaan dat op basis van dialoog en feitenverzameling het bevoegd gezag adviseert. Het is dus niet zo dat het Living Lab op de stoel gaat zitten van het bevoegd gezag. Het Living Lab dient om de besluitvorming transparanter en vlotter te laten verlopen.

Hoe gaat het nu verder met het Living Lab De Hooge Vorssel?
Een andere vraag die ons bereikte was: “Krijgen we in de toekomst vaker te maken met het fenomeen Living Lab?
Het antwoord is eenvoudig; hoogstwaarschijnlijk wel. Misschien niet onder dezelfde naam maar zeker wel met een vergelijkbare opzet. En dat is niet alleen omdat er veel positieve energie en kennis bij alle betrokkenen zit, maar simpelweg omdat de Omgevingswet dat afdwingt.

De Omgevingswet wil de vergunningverlening van complexe ruimtelijke initiatieven terugbrengen naar 8 weken. Dat kan alleen als er vóór een definitieve vergunningaanvraag al een uitgebreide dialoog tussen initiatiefnemers, belangenpartijen en betrokken overheden heeft plaatsgevonden. Concepten als Omgevingstafels zoals die van de VNG[2] of Living labs maken dat mogelijk. In dat licht stellen wij dan ook voor om door te gaan op de ingeslagen weg en het Living Lab te continueren voor de Hooge Vorssel. Immers het werk is nog niet gedaan. Er ligt weliswaar een visie maar dat is nog lang geen landschapsplan waar huidige en toekomstige initiatiefnemers hun plannen op wenselijkheid kunnen toetsen. Daarnaast hebben de verschillende contactmomenten van het afgelopen jaar het Living Lab ook al de nodige inzichten gegeven over welke individuele ambities er in het gebied leven.

[2] https://vng.nl/artikelen/omgevingstafel

Hierop heeft het Living Lab al een verkennende notitie geschreven hoe zij denken die klus te kunnen gaan klaren. De essentie daarvan is in een schema samengevat (zie bijlage). Inmiddels zijn we met de gemeente in gesprek over dit Living Lab De Hooge Vorssel Fase 2.

Wij hopen hiermee voldoende duidelijkheid te hebben gegeven over nut en noodzaak van het Living Lab De Hooge Vorssel.

……..

Namens het Living Lab De Hooge Vorssel,

Toine Smits

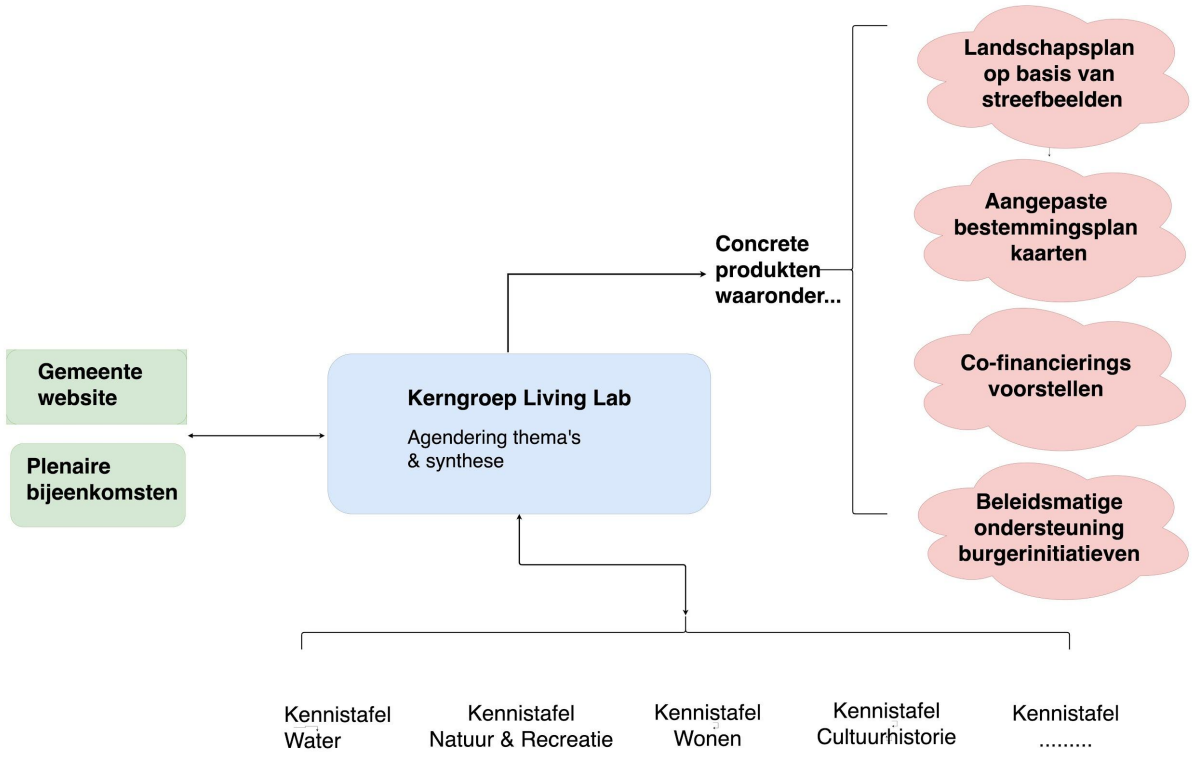

Fig. 1. Schematische weergave beoogd Living Lab de Hooge Vorssel (Fase 2).

Het idee is om het Living Lab De Hooge Vorssel na vaststelling van de visie te laten continueren. Immers er moet veel werk verricht worden voordat we een gedragen landschapsplan hebben. Het landschapsplan biedt duidelijke kaders waarbinnen initiatiefnemers hun plannen kunnen toetsen.

Om het werkbaar te houden bestaat het Living Lab Fase 2 uit een “Kerngroep” en een aantal nader te benoemen “Kennistafels”. De Kerngroep bestaat uit de leden van het Living Lab Fase1. Zij zijn ingewerkt in de materie en kennen elkaar. De Kerngroep wordt gevoed door bevindingen van de Kennistafels. Elke Kennistafel richt zich op een specifiek thema van de Hooge Vorssel wat nader uitgewerkt/uitgezocht moet worden. Voorbeelden zijn Water, Natuur & Recreatie, Wonen etc. De bevindingen van alle Kennistafels worden door de Kerngroep geïntegreerd tot een landschapsplan (synthese).

De coördinator van elke Kennistafel is iemand uit de Kerngroep. Zo wordt zowel de kwaliteit van de vraagstelling als het inbrengen van de uiteindelijke bevindingen van de betreffende Kennistafel in de Kerngroep gewaarborgd. Andere leden van de Kennistafels kunnen worden uitgenodigd door de Kerngroep. Ook is het mogelijk dat inwoners van Bernheze die een constructieve bijdrage kunnen en willen leveren aan een specifieke Kennistafel zich bij de gemeentelijke website (SamenBernheze) aanmelden. Om kwaliteit en werkbaarheid te

bewaken, besluit de Kerngroep welke en hoeveel personen zich bij een specifieke Kennistafel kunnen aansluiten.

De Bernhezer samenleving wordt tijdens het proces om tot een gedragen en integraal landschapsplan te komen regelmatig op de hoogte gehouden. Dat gebeurt op publieksbijeenkomsten (plenaire bijeenkomsten) waar tussentijdse resultaten worden besproken en op de website van de gemeente (SamenBernheze).

Het Living Lab De Hooge Vorssel (Kerngroep en Kennistafels) zal uiteindelijk meer opleveren dan een gedragen Landschapsplan. Het is de bedoeling dat het gezelschap zich ook gaat inzetten om bijv. co-financiering van Provincie en/of Rijk aan te boren om van de Hooge Vorssel een succes te maken. Maar ook het initiëren en faciliteren van burgerinitiatieven die bijdragen aan de kwaliteit van de Hooge Vorssel hoort daar bij.